

KLAGANDE

Anton Kry, 19950913-8997

God man: Malin Bovin

Ombud: Advokat Beatrice Rohdin
Igne Advokatbyrå AB

MOTPART

Försäkringskassan
(Ärende-id: 1904216909409)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 12 december 2018 i mål nr 2192-18, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden och beslutar att Anton Kry har rätt till assistansersättning. Handlingarna i målet överlämnas till Försäkringskassan för fortsatt handläggning.
  2. Kammarrätten beslutar att 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i fortsättningen ska vara tillämplig på de uppgifter som lagts fram vid kammarrättens muntliga förhandling inom stängda dörrar och som inte tagits in i denna dom.
-

YRKANDEN M.M.

Anton Kry yrkar att kammarrätten, med ändring av förvaltningsrättens dom, beviljar honom assistansersättning.

Försäkringskassan motsätter sig att förvaltningsrättens dom ändras.

Kammarrätten har den 6 november 2019 hållit muntlig förhandling i målet. Vittnesförhör, åberopade av Anton Kry, har hållits med Tommie Linderoth, Robin Synnergren och Laslo Erdes.

VAD PARTER OCH VITTNEN ANFÖRT

Anton Kry

Han har ett stort och varaktigt psykiskt funktionshinder och behöver hjälp med kommunikation samt annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom i form av kvalificerade motiveringsinsatser och aktiv tillsyn. De behoven har han haft sedan han var liten. Hans funktionsförmåga är beroende av assistenter som känner honom väl. Även om han har den fysiska förmågan att vidta vissa åtgärder, saknar han den kognitiva förmågan. Han har begränsningar när det gäller mellanmänskliga interaktioner och samspel samt svårigheter att hantera stress och andra psykologiska krav, inklusive att behärska sitt eget beteende. Flera läkare har uttalat att den hjälp han kräver förutsätter ingående kunskaper om honom.

Sedan han förlorade assistansersättningen har hans situation havererat. Han har ingen förmåga att ha koll på dygnet eller på när måltider ska intas. Han sköter inte sin hygien och har blivit väldigt svår att hantera. Hans mamma betalar sex till åtta assistanstimmar per dag privat för att hans anhöriga ska få lite andrum, men det räcker inte för att han ska få en hel dygnsrutin. Utan assistenter har han ingen dygnsrytm. Han kan sova fram till kl. 14.00 och går upp först när assistenterna kommer. Hygien struntar han helt i. Han har

svårläkta sår på kroppen som inte sköts om och som han själv förvärrar. Han har inte duschat på två månader, trots den privat bekostade assistansen. Det är svårt även för assistenterna att få honom att duscha, men det går när de har tid på sig. Vid toalettbesök hoppar han över moment. Han klarar inte av att genomföra ett toalettbesök i rätt ordning. Även hans tandhälsa har påverkats. Han har inte borstat tänderna sedan han förlorade sin assistansersättning. Hemtjänsten får inte i honom frukost. Utan hjälp äter han t.ex. socker, smör, kolhydrater och salt. Han har ökat i vikt.

Innan han hade assistansersättning fick han utbrott för allt. Han har hotat och skadat andra personer allvarligt. Att man på senare tid har kunnat hålla tillbaka omfattningen av utbrotten är en direkt konsekvens av ett omfattande och långvarigt stöd från assistenterna. När stödet försvinner löper han en allvarlig risk att försämrats, vilket också skett. Detta medför en stor risk för människor i hans omgivning. Han kräver ständig tillsyn, motivering och rutiner. Man måste veta hur han reagerar i olika situationer och man måste känna honom för att kunna samarbeta med honom. När nya assistenter ska skolas in är hans familj med. Det tar ca ett halvår innan man vet om det fungerar. Uppgiften om att det räcker med att gå vid sidan om en erfaren assistent under fyra arbetspass kommer inte från hans gode man, utan från hans tidigare ombud.

Till stöd för sin talan åberopar han bl.a. en ADL-utredning utförd av leg. arbetsterapeuten Rita Björklund-Ehrenfors den 25 augusti 2019 och ett intyg den 4 april 2019 av sjuksköterskorna Ann Rydström och Peder Börjesson vid hemsjukvården i Marks kommun.

Försäkringskassan

Det har inte framkommit att det krävs särskild kunskap om Anton Krys funktionsnedsättning eller hans sätt att kommunicera. Den kunskap som krävs är att veta att han har svårt med symbolvärden och saknar tidsuppfattning.

När det gäller behovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper, visar inte utredningen i målet att Anton Kry har en stor psykisk funktionsnedsättning. Det räcker inte med en diagnos utan den måste också värderas. Funktionsnedsättningens omfattning varierar över tid och är situationsberoende.

Utredningen ger inte stöd för att det finns behov av kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser. Det har framkommit nya uppgifter om Anton Kryns förmåga och om inskolning av assistenter. Uppgifterna skiljer sig från uppgifterna i Försäkringskassans utredning. Det finns inte anledning att frångå de uppgifter som framgår av utredningen och det framgår inte varför uppgifterna har ändrats. Det framgår av ADL-utredningen att även Anton Kryns mamma, som har ingående kunskaper om honom, har misslyckats med att få honom att duscha. Inget talar för att det räcker med kvalificerade motiveringssamtal. Det framgår även att arbetsterapeuten har fört samtal med Anton Kry om duschning. Arbetsterapeuten har inte haft någon lång inlärningsprocess. Anton Kryns behov är en fråga om struktur och personalkontinuitet samt att säkra hemmet, inte ingående kunskaper om honom. Det saknas skäl som motiverar att Anton Kry behöver aktiv tillsyn av övervakande karaktär.

Tommie Linderoth

Han har arbetat som Antons assistent sedan år 2009. Då bodde Anton hemma hos sina föräldrar. Det tar väldigt lång tid att lära känna Anton. Första tiden var Antons mamma och pappa med honom och stöttade vid situationer som kunde uppstå. När han började som assistent var Anton utagerande både muntligt och fysiskt. Det kunde ske mot honom, föräldrarna och främlingar och innebära allt från slag till att kasta saker. Anton kunde även springa iväg och t.ex. lägga sig på en järnväg.

Under de åren han varit assistent har det skett en förändring, men det tog många år. Framförallt har det fysiska våldet minskat. Assistenterna betyder allt. Sedan assistansersättningen drogs in ser han tecken på att Antons mående har försämrats. Han är muntligt utagerande varje dag. Man ser att hans puls stiger, vilket brukar vara en varningssignal. Allt som byggts upp med hjälp av assistenter börjar gå tillbaka.

Varje situation som ställer någon form av press på Anton framkallar utagerande beteende. Det kan vara basala saker som att assistenten säger att det är dags att duscha eller äta. Det upplever Anton som press och är något som man måste arbeta med. Utan assistenter är hans skötsel av hygien obefintlig. Han duschar inte alls. Även med assistenter är det svårt att få honom att duscha. Ibland kan det ta flera dagars förberedelsearbete med ständiga uppmaningar som tillslut mynnar ut i att Anton själv väljer att duscha. Hur Anton sköter sin kost hänger ihop med dygnsrytmen. Utan assistenter småäter han onyttiga saker. Man måste börja tänka på hur hans måltider ska ske redan när man börjar sitt arbetspass.

Han har varit med när nya assistenter introducerats. Det har ofta varit personer som Anton känner sedan tidigare. Det tar väldigt lång tid att introducera en ny assistent och man vet aldrig från början om det kommer att fungera. När en ny assistent introduceras börjar man med korta stunder, kanske en kvart. Sedan slussar man långsamt in personen i Antons liv så att det blir naturligt för honom.

Vid kontakt med andra människor blir Anton väldigt ångestladdad. Det ser man tydliga tecken på. Han blir fåordig och uppstressad. Från ett samtal tar han in fragment som han kan tolka helt vilt. En assistent måste vara med för att tolka informationen.

Robin Synnergren

Han har känt Anton sedan han var liten, gått i samma klass och började som Antons assistent år 2013. Att han känt Anton sedan tidigare har varit nödvändigt. Assistansen betyder rutiner och trygghet för Anton. Hans utagerande och självskadande beteende minskade väsentligt när han fick assistans. När han var yngre skedde det hela tiden. Alla i klassen fick ha förståelse för Anton.

Det är svårt med hygien. Utan assistenter hade det inte varit tal om rengöring. De måste pusha Anton till det. Anton själv tycker inte att han behöver.

Det är svårt att förklara var Antons gräns går. Det är en känsla man får när man känner honom. Mot okända blir han försiktig, tillbakadragen och nästan rädd. Han har inte förmåga att tolka det andra förmedlar. Han kan lätt tolka in att någon vill honom något illa. Det krävs att man hjälper honom att ta sig förbi sina barriärer.

När en ny assistent ska introduceras räcker det absolut inte med att gå vid sidan av en erfaren assistent under fyra arbetspass. Det krävs att man bygger upp en relation till Anton för att man ska få honom att göra något av det han behöver t.ex. att duscha. Det krävs lång tid innan man förstår hur man ska bemöta Anton på rätt sätt.

Laslo Erdes

Han är barn- och ungdomsläkare och var Antons läkare under åren 2006–2013. Han har även träffat Anton för några månader sedan i samband med det intyg han skrivit. Under den perioden han var Antons läkare hade Anton okontrollerade aggressionsutbrott. Kombinationen av medicin och assistans gjorde att hans situation blev betydligt lugnare. Anton förstod världen bättre och reagerade inte på samma sätt.

Grundläggande för personer med autismspektrumstörning är att de har svårt att tolka sociala signaler och förstå social interaktion. De har svårt att tolka och förstå varför personer gör olika saker. Ofta uppfattar de situationer som hotfulla och reagerar med aggressivitet eller flykt. Har man en person hos sig som man känner sig trygg med och som kan förklara, blir livet lugnare och situationer som väcker aggressivitet eller flykt blir färre. Antons reaktion har varit att slå, antingen på sig själv eller omgivningen.

Det krävs att en assistent förstår hur autism fungerar och förstår hur diagnosen fungerar just för Anton. Anton måste få en trygg relation till assistenten vilket inte är något som kommer direkt. Det är också viktigt att det är få personer som arbetar som assistenter. En person med autism kan inte ha den relation som krävs till många personer samtidigt. Det skulle vara förvirrande.

Gällande Antons fysiska hälsa har han betydande övervikt eller fetma. Hans hälsa är ett nuvarande och framtida problem. Hans fetma medför ökad risk för följsjukdomar.

Han är inte bekant med begreppet svår psykisk funktionsnedsättning men konstaterar att Antons funktionsnedsättning är genomgripande. Anton behöver ha någon annan utifrån som stöttar honom. Han har inte förmåga att ta vara på sig själv.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Anton Kry tillhör den personkrets som avses i 1 § p. 1 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. För rätt till assistansersättning krävs under sådana förhållanden att funktionsnedsättningarna också är stora och varaktiga, jfr 9 a § LSS.

Av ett läkarutlåtande den 26 september 2014 av Jan-Erik Gunnard vid Psykiatriska öppenvårdsmottagningen i Skene framgår att Anton Kry har diagnoserna Aspergers syndrom, ADHD och bipolär sjukdom. Enligt ett utlåtande den 29 juni 2017 av överläkaren Andréea Maniu vid samma mottagning kvarstår diagnoserna, som är livslånga. Kammarrätten anser med hänsyn till vad som framkommit om Anton Krys psykiska samsjuklighet samt vad som framkommit om hans hälsotillstånd i övrigt att hans funktionsnedsättningar är stora och varaktiga.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2015 ref. 46 uttalat att ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder. Något krav på att den psykiska funktionsnedsättningens dignitet utöver vad som framgår av 9 a § LSS har inte ställts. Det är ostridigt att Anton Krys funktionsnedsättning är psykisk. Han uppfyller därmed de grundläggande kriterierna för möjligheten att få annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom.

Aktiverings- och motivationsinsatser av olika slag räknas normalt sett inte till de grundläggande behoven (se prop. 1995/96:146 s. 13 samt RÅ 2003 ref. 33). Undantagsvis kan en annan bedömning göras om det är fråga om att den enskilde, huvudsakligen på grund av sitt psykiska tillstånd, behöver sådan aktiv tillsyn som närmast har karaktär av övervakning. Påminnelser, praktiska instruktioner och liknande kan inte räknas som sådan kvalificerad tillsyn (se RÅ 2009 ref. 57). I förarbetena till lagstiftningen uttalade dock Socialutskottet att personer med enbart psykiska funktionshinder bör vara berättigade till personlig assistans i vissa speciella fall, nämligen där karaktären och omfattningen av funktionshindret medför behov av hjälp med de grundläggande behoven. En person kan t.ex. på grund av sitt psykiska funktionshinder vara helt ur stånd att själv klara sin hygien eller få i sig mat (1995/96:SoU15 s. 12).

Det har framkommit att Anton Kry har flera psykiska diagnoser som förhåller sig till varandra på ett komplext sätt. I hans tillstånd är det inte möjligt för honom att ta till sig påminnelser och praktiska instruktioner för att han ska upprätthålla en god hygien och få i sig allsidig och näringsriktig kost. Kombinationen av hans egen avsaknad av förmåga att se sina behov och att han är ur stånd att ta emot hjälp från personer som inte har ingående kunskap om honom har bl.a. föranlett att han gått upp i vikt och gravt eftersatt sin hygien. Det har tillförlitligt beskrivits hur assistenterna aktivt arbetat med Anton Kry under lång tid för att han ska få sina behov tillgodosedda. Kammarrätten gör mot denna bakgrund bedömningen att Anton Kry har grundläggande behov i form av kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser. Det har även beskrivits hur Anton Krys assistenter genomgått långa inskolningsprocesser och hur Anton Kry och assistenterna lärt känna varandra. Det framgår att Anton Kry vänder sig till sina assistenter för att förstå omvärlden och tar emot hjälp från dem. Assistenterna har beskrivit hur de lärt sig att läsa av Anton Krys sinnesstämning för att kunna hjälpa honom att klara sin dagliga livsföring och hantera sina aggressionsutbrott. Kammarrätten bedömer att Anton Krys behov av kvalificerade motivationsinsatser förutsätter ingående kunskaper om honom. Behovet kan inte anses underskrida i genomsnitt 20 timmar i veckan. Han har således rätt till assistansersättning. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Bodil Stelzer
kammarrättsråd
ordförande

Göran Mattsson
kammarrättsråd
referent

Ewa Nordström
tf. kammarrättsassessor

Christin Lunning
kammarrättsfiskal
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2018-12-12
Meddelad i JönköpingMål nr
2192-18**KLAGANDE**Anton Kry, 19950913-8997
Lockövägen 22 B
511 68 HyssnaOmbud: Madelene Byhlin
Västgöta Assistans
Boråsvägen 28
511 54 Kinna**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Malmö
Box 4153
203 12 Malmö**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut 2018-02-17, se bilaga 1

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN

Anton Kry vill att förvaltningsrätten beviljar honom assistansersättning i tidigare beviljad omfattning eller i den omfattning som förvaltningsrätten finner skälig. I andra hand vill han att förvaltningsrätten förklarar att han har rätt till assistansersättning och skickar tillbaka målet till Försäkringskassan för fortsatt utredning och nytt beslut.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR

Anton Kry

Enligt 7 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska den enskilde genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade där kontinuiteten ska garanteras. Det är Försäkringskassan som har bevisbördan när rätten till assistansersättning ska omprövas. Anton Kry har haft ersättning sedan 2007, och det har inte skett någon förändring av hans hjälpbehov.

Gällande personlig hygien, på- och avklädning behöver Anton Kry viss praktisk hjälp, men framför allt hjälp i aktiva motivations- och aktiveringsinsatser för att förmås att själv utföra momenten. Det krävs att assistenten har mycket god kunskap om honom och hans funktionsnedsättning. Tidigare har 14 timmar i veckan godkänts för sådan hjälp, nu 2 timmar per vecka utan att behoven förändrats.

Anton Kry har ett omfattande behov av hjälp med att kommunicera med omvärlden. Det går inte att kommunicera med någon som han inte känner utan hjälp från assistenten. Ett exempel på detta är att han inte släpper in personal från boendestödet, eftersom han blir mycket ångestladdad när han träffar nya människor. Även om han inte på egen hand tar kontakt med människor, tar andra kontakt med honom. Han behöver mycket hjälp med kommunikation för att han ska kunna skapa sociala relationer. Det krävs god kännedom om honom för att kunna hjälpa till med detta.

Gällande annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper framgår det inte av HFD 2015 ref. 46 att det krävs en stor psykisk funktionsnedsättning för att ett sådant hjälpbehov ska kunna beviljas. Anton Kry har diagnostiserats med uppmärksamhetsstörning, ADHD, Aspergers syndrom och bipolär sjukdom. Funktionsnedsättningen är psykisk eftersom hans psykiska funk-

tioner är nedsatta. Exempel på detta är hans nedsatta kognition, som märks i förhållande till social interaktion, kommunikation och hans sociala undandragande som leder till isolering. Enligt överläkaren Andreea Nikolae klarar han inte heller att självständigt strukturplanera, vilket leder till att han utan assistans inte kan sköta sin hygien och få på sig kläder. Av intyget framgår att han inte duschat på fem veckor, sover bort dagarna och knappt får i sig sin medicin. Sammantaget råder det inget tvivel om att han har en stor psykisk funktionsnedsättning.

Anton Kry har ett stort behov av tillsyn och hjälp av en person med ingående kunskaper om honom dygnet runt. Även om han har den fysiska förmågan att utföra vissa moment, saknar han den kognitiva förmåga som han behöver för att självständigt kunna tillgodose sina grundläggande behov. Därför är han beroende av kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser från någon med ingående kunskaper om honom. Det är viktigt att bemöta honom på rätt sätt för att han inte ska triggas igång, då sådant beteende kan leda till utbrott. Det krävs ingående kunskaper om honom för att läsa av och se om något är på väg att gå fel. Om han ändå får ett utbrott, krävs det att han får hjälp av någon som känner honom väl för att han ska kunna lugnas ner. Han blir också helt passiv utan kvalificerad aktivering och motivering.

Ytterligare en anledning till behovet av tillsyn är att Anton Krys matintag behöver begränsas p.g.a. övervikt. Utan assistans har han ingen ordning på dygnet, utan ägnar sin tid åt att sova och äta, vilket är ett slags självskadebeteende som har orosanmälts. Ju högre ångestpåslag, desto mer äter han. Hans kvalificerade tillsynsbehov bekräftas också av överläkaren István Pásti.

Försäkringskassan

Tvåårsomprövningen utgör en ny förutsättningslös prövning. Det är därför Anton Kry som har bevisbördan för att det finns förutsättningar för assistansersättning.

Gällande personlig hygien och av- och påklädning framgår det inte av underlaget att Anton Kry behöver en assistent fysiskt nära för praktisk hjälp. Att han behöver stöttning vid samtal är inte heller tillräckligt för ett grundläggande behov inom kommunikation.

Vad gäller hjälp som kräver ingående kunskap finns det inte stöd för att det tar lång tid att sätta sig in i Anton Krys problematik. En ny assistent går bredvid vid fyra arbetspass. Hemtjänstpersonal ställer fram hans medicin och påminner honom om att ta den. Att det inte fungerar optimalt med hans medicin och hygien innebär inte att det krävs ingående kunskap. Hans behov av struktur när det gäller mat kan tillgodoses på annat sätt än genom personlig assistans. Det finns inte heller stöd för ett stort tillsynsbehov på grund av verbala aggressionsutbrott.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Inledningsvis kan det nämnas att skyldigheten för Försäkringskassan att ompröva rätten till assistansersättning efter två år från och med den 1 april 2018 har tagits bort genom en ändrad lydelse av 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken. Enligt övergångsbestämmelserna ska emellertid äldre bestämmelser fortfarande gälla om kassan har meddelat sitt omprövningsbeslut före ikraftträdandet (jfr prop. 2017/18:78 s. 22).

Vid omprövning av rätt till assistansersättning gäller detsamma som vid prövning av andra socialförsäkringsförmåner, d.v.s. att den enskilde har bevisbördan för att han eller hon har rätt till ersättning. Det är således Anton

Kry som behöver göra sannolikt att tidsåtgången för att tillgodose hans grundläggande hjälpbehov är större än den tid som godtagits av Försäkringskassan (jfr t.ex. Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 oktober 2011 i mål nr 353-11).

De grundläggande behoven ska beräknas på ett sådant sätt att den enskilde får sitt behov tillgodosett och möjlighet att leva som andra (jfr 5 § LSS). Den enskilde kan anse sig ha behov av hjälp i en omfattning som i sig kan anses gå utöver vad som är skäligt. Vad som krävs för att behoven ska tillgodoses får avgöras från fall till fall med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet. De goda levnadsvillkor som föreskrivs i 7 § LSS är i första hand en reglering av den kvalitet som ska ges i verkställandet av beviljade insatser (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2011 ref. 8).

Det har inte framkommit att Anton Kry har något större behov av praktisk och handgriplig hjälp i fysiskt nära eller integritetskänsliga moment i den dagliga livsföringen. Det som avgör om han har rätt till assistansersättning är därför om han har ett tillräckligt omfattande behov av personlig assistans med grundläggande behov i form av kommunikation eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom.

Enligt 9 a § LSS krävs att en funktionsnedsättning är stor och varaktig för att personlig assistans avseende grundläggande behov ska kunna beviljas. Enligt förvaltningsrätten ger det medicinska underlaget stöd för att Anton Kry har sådana begränsningar att hans funktionsnedsättning måste bedömas som stor, trots att Försäkringskassans försäkringsmedicinska rådgivare inför grundbeslutet har gjort en annan bedömning.

Det är emellertid inte tillräckligt med en stor funktionsnedsättning för att personlig assistans för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper ska

kunna beviljas. Kravet på ingående kunskaper om den försäkrade innebär att det utöver personalkontinuitet och kännedom om funktionsnedsättningen krävs att hjälpen måste ges av ett begränsat antal personer. Hjälptbehov med motivation och aktiveringsinsatser utgör annars inte grundläggande behov.

Även om Anton Kry kan få aggressionsutbrott och i någon mån även kan utgöra en fara för sig själv eller andra, kan det enligt förvaltningsrätten inte i någon avgörande utsträckning anses vara fråga om den typ av aktiv tillsyn som närmast har karaktär av övervakning och som enligt praxis ingår i det grundläggande behovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning. Frågan blir därmed om han ändå har ett behov av hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom.

Varken i lag, förarbeten eller praxis från Högsta förvaltningsdomstolen förklaras närmare vad som krävs för att ett behov av ingående kunskap om den försäkrade ska anses finnas. Förvaltningsrätten anser att assistentens inlärningsprocedur är av särskilt intresse. En lång inskolningstid kan tyda på ett behov av ingående kunskaper (utöver behov av generell information om hur personer med en viss diagnos fungerar eller behov av att läsa in den information som finns nedtecknad om personen med funktionsnedsättning).

I handlingarna i målet har flera läkare uttalat att Anton Kry kräver hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom. Emellertid måste en bedömning av allt underlag som har kommit fram i målet göras. Av handlingarna i målet framgår det att man först pratar med honom om att en ny person ska anställas. Efter ett tag kan han gå med på att personen ska arbeta hos honom. Personen får då gå bredvid under fyra arbetspass. Förvaltningsrätten bedömer att det inte finns stöd för att Anton Kry ett behov av hjälp från någon som har ingående kunskaper om honom (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 29 augusti 2018 i mål nr 1573-17). Hans behov hjälp med aktiverings- och motivationsinsatser utgör därmed inte grundläggande behov.

För att ett hjälpbehov med kommunikation ska utgöra grundläggande behov krävs det att assistenten måste ha särskild kunskap om den försäkrade, funktionsnedsättningen och sättet att kommunicera för att kommunikation ska fungera (jfr HFD 2018 ref. 44). Anton Krys kommunikationsförmåga är inte klarlagd genom logopedutredning eller motsvarande. Vad som ändå framkommit är att han har svårt för att uttrycka sig själv. Han tröttnar snabbt, och anhörig svarar på de flesta frågorna vid läkarundersökningar. I kommunikerings svar inför kassans grundbeslut har han angett att ”all utomstående kommunikation sköts av anhörig och assistenterna”. I senare underlag anges dock att delegerad hemtjänstpersonal påminner honom om att ta sin medicin.

Det är svårare att bedöma kommunikationsbehovet för en person som inte kommunicerar med utomstående i någon större omfattning. Naturligtvis kan ett behov av att utöka sina sociala kontakter i syfte att leva som andra också beaktas eller det beskrivna behovet av hjälp när andra tar kontakt. I Anton Krys fall finns det dock inte tillförlitligt beskrivet varför det skulle behövas hjälp från en assistent med särskilda kunskaper om honom för en fungerande kommunikation. Således kan inte heller något grundläggande kommunikationsbehov godkännas. Anton Krys behov av personlig assistans med grundläggande behov uppnår därmed inte mer än 20 timmar per vecka. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-12).

Albert Pettersson

Förvaltningsrättsfiskalen Albert Pettersson och nämndemännen Inga-Maj Eleholt, Emil Gullbrantz och Eva Lundemo har avgjort målet. Föredragande jurist har varit Anders Sanner.

GF Omprövning
Maria Nilsson, 010-117 38 96

170361131076_2018-0006159292 1 (4)

Datum
2018-02-17

Personnummer
19950913-8997

Madelene Byhlin Västgöta Assistans AB
Boråsvägen 28
511 54 Kinna

Gäller Anton Kry

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I JÖNKÖPING	
2018-04-26	
Målnr:	2192-18
Aktbil:	2 Enhet: 12

Omprövning av beslut om assistansersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 7 september 2017.

Beskrivning av ärendet

Försäkringskassan beslutade den 7 september 2017 att Anton Kry inte får fortsatt assistansersättning från och med den 8 september 2017.

Rådtrum beviljades för att ge tid att ordna hjälpbehovet på annat sätt.
Assistansersättning betalades ut till och med november 2017.

Anton var tidigare beviljad 133 timmar i genomsnitt per vecka.

Din begäran om omprövning

I egenskap av ombud har du begärt omprövning av beslutet.

Du har bifogat följande handlingar:

- 2017-09-29 Läkarintyg, överläkare Andrea Nicolae, Kinna
- Beslut om hälso- och sjukvårdsåtgärd som egenvård

Motivering till beslutet

Av det medicinska underlaget framgår att Anton har Aspergers syndrom, ADHD och bipolär sjukdom. Anton tillhör grupp 1 i den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning. Grupp 1 omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.

Ett beslut om assistansersättning ska gälla oförändrat under två år, om förhållandena inte ändras väsentligt innan. Efter två år ska en uppföljning göras. Då görs en ny fullständig prövning av rätten till assistansersättning. Vid uppföljningen tar Försäkringskassan ställning till om det sedan föregående prövning tillkommit författningar, rättspraxis eller annan normering som påverkar rätten till assistansersättning.

En försäkrad som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kan få assistansersättning för sin dagliga livsföring. För att Försäkringskassan ska kunna bevilja assistansersättning krävs att Anton behöver hjälp med de grundläggande behoven i sin dagliga livsföring mer än 20 timmar i veckan. Det är först när de grundläggande behoven uppgår till minst 20 timmar som de andra

personliga behoven beräknas. Bedömningen av rätten till assistansersättning är alltså en särskilt avgränsad bedömning.

I begreppet grundläggande behov ingår; personlig hygien, av- och påklädning, måltider, att kommunicera med tredje part och annan hjälp som kräver ingående kunskaper.

Behovet av hjälp med de grundläggande behoven ska vara av en särskild karaktär. Behoven ska vara högst basala och vara mycket privata och känsliga för den privata integriteten, där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges. De tre första behoven är praktiska och integritetsnära vilket innebär att all hjälp med till exempel måltider eller påklädning inte är av ett sådant kvalificerat slag. De två sista behoven ställer särskilda krav på kunskaper om den försäkrade och funktionsnedsättningen.

Begreppet "annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper" tar uteslutande sikte på personer med psykiska funktionshinder. Det krävs att personen, på grund av psykiskt funktionshinder, är helt ur stånd att klara sina grundläggande behov själv. För att hjälpen ska kunna ses som ett grundläggande behov ska behovet av hjälp vara kopplat till något av de andra grundläggande behoven; personlig hygien, av- och påklädning, måltider eller kommunikation. Ledsagning, motivering och instruktioner eller tillsyn av en mer allmän karaktär ingår inte i de grundläggande behoven, utan kan beräknas först som annat personligt behov.

Högsta förvaltningsdomstolen har genom HFD 2015 ref. 46 slagit fast att endast personer med psykiska funktionsnedsättningar kan beviljas assistansersättning utifrån det grundläggande behovet "annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade"

Funktionshindret som orsakar hjälpbehovet ska, enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), vara stort och varaktigt. Det innebär att endast behov av hjälp av någon med ingående kunskaper om den försäkrade till följd av en stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning kan godtas som ett grundläggande behov.

Inför bedömningen om hjälpbehovet "ingående kunskaper" måste det därför utredas om det finns en nedsättning av en psykisk funktion och, om det finns en sådan nedsättning, om den är stor och varaktig. Bedömningen ska göras utifrån de medicinska underlagen i ärendet.

I Försäkringskassans utredning inför beslut den 7 september 2017 ingick följande medicinska underlag:

- Läkarutlåtande daterat 21 april 2017, utfärdat av dr Andrea Maniu
- Läkarutlåtande daterat 26 september 2014, utfärdat av dr Jan-Erik Gunnard
- Läkarintyg daterat 1 november 2013 utfärdat av dr Laslo Erdes
- Läkarutlåtande för assistansersättning daterat 29 juni 2017
- Läkarutlåtande för assistansersättning daterat 14 juli 2017

Inför ställningstagandet om Anton har en stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning har Försäkringskassan vid två tillfällen konsulterat försäkringsmedicinska rådgivare. Den försäkringsmedicinska rådgivaren ska i sin roll tolka det medicinska underlaget och fungera som ett försäkringsmedicinskt stöd i Försäkringskassans handläggning. Yttrandet grundar sig på de intyg som undersökande och behandlande läkare har skrivit.

Av yttrande den 20 juni 2017 framgår: Anton har diagnoserna Asperger, ADHD och bipolär sjukdom. Han beskrivs ha haft stora svängningar i sitt humör och beteende som, efter att han börjat behandlas vid 14 års ålder mot bipolär sjukdom, har förbättrats. De funktionsnedsättningar som kvarstår beskrivs i sociala interaktioner, han ägnar tid åt sina special intressen och har stora besvär med struktur och ordning. Det psykiska funktionshindret i helhet av alla diagnoser, är svårt att bedöma i sin omfattning även om de är varaktiga. Men såsom beskrivs i läkarintyg redan 2013, kan symptombilden ibland ändras. Enligt läkarutlåtande pågår fortfarande medicinjustering i förhoppning att förbättra Antons aktivitetsförmåga. Man uppfattar att Antons främsta funktionsnedsättning är relaterad till socialt samspel men att han klarar andra mer komplexa uppgifter. Utifrån ovanstående går det inte att fastställa att Anton har en stor psykisk funktionsnedsättning, då omfattningen varierar över tid och begränsningarna är situationsberoende.

Av yttrande den 2 augusti 2017 framgår att läkarutlåtande daterat 29 juni 2017 är baserat på undersökning av patienten 4 april 2017, det vill säga samma datum som tidigare utlåtande, på journaluppgifter från och med 2013 samt beskrivning från Antons mamma. Sammanfattningsvis utläses av utlåtandet vissa psykiska funktionsnedsättningar, men också flera oklarheter gällande vad som är läkarens undersökningsfynd, vilken information som härrör från tidigare journaler samt vad som är andra uppgifter. Graden av intellektuell funktionsnedsättning framgår inte. Avseende att kommunicera och interagera behöver det förtydligas för att objektivt kunna värdera innehållet. Avseende nedsatt exekutiv funktion, förmåga till uppmärksamhet och koncentration framgår att Anton är okoncentrerad men en gradering av funktionsnedsättningen framgår inte. Avseende annan psykisk funktionsnedsättning uppges en tydligt begränsad kapacitet men vad som avses med detta begrepp framgår inte. Det framgår uppgift om aggressionsutbrott, men det framgår inte vad uppgiften är baserad på. Avseende aktivitetsbegränsningar utläses att patienten ger dålig emotionell kontakt och har svårt att uttrycka sig själv. Närmare gradering/omfattning av svårigheten att uttrycka sig framgår inte.

Inför omprövning bifogas läkarintyg daterat 29 september 2017. Intyget är skrivet av behandlande läkare och däri sammanfattas i allt väsentligt de tidigare kända uppgifterna.

Försäkringskassan bedömer att det medicinska underlaget i ärendet inte styrker en stor psykisk funktionsnedsättning.

Försäkringskassan bedömer att underlaget ger stöd för att Anton behöver viss praktisk handgriplig hjälp med det grundläggande behovet personlig hygien i form av rakning, nagelvård och hudvård. Anton har ett omfattande hjälpbehov som

huvudsakligen består av motivations- och aktiveringsinsatser samt tillsyn, men de insatserna kan beräknas först som ett annat personligt behov.

Vid omprövning har en ny genomgång gjorts av samtliga handlingar i ärendet men det framkommer inte sådana skäl som medger en ändring av beslutet.

Då Försäkringskassan bedömer att behovet av hjälp med de grundläggande behoven inte uppgår till minst 20 timmar per vecka kan Anton inte få assistansersättning från Försäkringskassan.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på följande bestämmelser:

- 1, 9 och 9 a §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- 51 kap. 3 och 12 § socialförsäkringsbalken.
- 106 kap. 24–25 §§ socialförsäkringsbalken.
- RAR 2002:6 till 112 kap 5§ socialförsäkringsbalken
- 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken.

Försäkringskassan

Maria Nilsson

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att det här beslutet är fel kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. I så fall ska du skicka ett brev till Försäkringskassan.

Brevet måste komma in inom två månader från den dag du tagit del av beslutet. Försäkringskassan skickar sedan brevet till förvaltningsrätten.

Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud vill förvaltningsrätten att du anger ombudets namn, adress och telefonnummer.

Ett överklagande skickas till Försäkringskassan, OMP, Box 70320, 107 23 Stockholm.

Kontaktuppgifter
Försäkringskassan, OMP
Box 70320
107 23 Stockholm

Telefon: 0771-524 524
www.forsakringskassan.se
Org.nr: 202100-5521

Hur man överklagar

FR-12

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 2 månader

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Oftast är sista dagen för överklagande exakt 2 månader från det datum som tiden börjar räknas.

Exempel: Du fick del av beslutet den 21 december
→ tiden går ut den 21 februari.

Om samma datum inte finns i slutmånaden går tiden i stället ut på slutmånadens sista dag.

Exempel: Du fick del av beslutet den 31 december
→ tiden går ut den 28 februari.

Är sista dagen en lördag, söndag eller helgdag, mid-sommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha

och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.